

Motion till riksdagen 2011/12:Ub425

av Yvonne Andersson (KD)

Lån för grundskolekompetens

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur man kan förhindra att unga hamnar i en skuldfälla.

Motivering

Studerande på grundskolenivå med studiemedel skiljer sig markant från andra studiemedelstagare. De är äldre, har oftare barn och har i hög utsträckning utländsk bakgrund. Undersökningar visar att vuxenstuderande på grundskolenivå dessutom har en betydligt svårare ekonomisk situation än andra både före, under och efter studierna.

Studerande på grundskolenivå anger oftare än andra att studiemedlen inte täcker deras levnadsomkostnader. Hela 73 procent av männen och 64 procent av kvinnorna har dessutom problem med att klara en oförutsedd utgift på 1 000 kronor. Bland samtliga studerande är det bara 20 procent som anger att de inte klarar en sådan utgift. Under studietiden är det bara 7 procent av de grundskolestuderande som anger att de får ekonomiskt stöd från anhöriga. Så många som 57 procent av dem som studerar med studiemedel på grundskolenivå hade en årsinkomst innan de började studera på mindre än 50 000 kronor. Motsvarande andel för gymnasistuderande var 38 procent. Endast 4 procent av de grundskolestuderande har sparade medel att tillgå.

Grundskolestuderande tar emot ekonomiskt bistånd betydligt oftare än studerande på andra utbildningsnivåer. Den ekonomiska situationen för grundskolestuderande skiljer sig åt i olika kommuner beroende på kommunernas praxis för försörjningsstöd. Det innebär att den ekonomiska situationen för dessa studerande inte är likvärdig över landet.

Grundskolestudier ger inte lika stor ekonomisk avkastning efter studierna som studier på gymnasienivå eller eftergymnasial nivå. Grundskoleutbildning måste främst ses som en grund för fortsatt teoretisk eller yrkesinriktad utbild-

Fel! Okänt namn på

ning, men även som en förutsättning för individen att kunna leva och verka i samhället och på arbetsmarknaden. Inte sällan fungerar grundskolestudierna som en direkt fortsättning på utbildning i svenska för invandrare. Många vuxenstuderande på grundskolenivå måste trots den låga utbildningsnivån ta lika höga lån som övriga studerande. Ungefär 60 procent av dem som läser på grundskolenivå får studiemedel med den högre bidragsnivån och resterande får studiemedel med den generella bidragsnivån.

Bara en dryg tredjedel av de studerande tar lån. Enkätundersökningar har visat att grundskolestuderande påverkas mer än andra studerande av att lånet måste betalas tillbaka. Detta avhåller dem från att ta lån. En bidragande orsak till detta är sannolikt att de är äldre än andra studerande och att äldre är mer försiktiga med att ta lån än yngre. En annan trolig orsak till att grundskolestuderande inte lånar är att de sannolikt inte känner sig säkra på att få ett arbete efter studierna. En förväntat låg avkastning av en genomförd utbildning kan vara en rationell anledning till att många grundskolestuderande avstår från att låna.

CSN:s undersökningar visar att låntagare med låg utbildningsnivå och låg inkomst är överrepresenterade bland dem som har svårt att betala tillbaka sina studielån. Studerande med högst grundskoleutbildning löper 40 gånger högre risk än andra studerande att hamna hos Kronofogdemyndigheten med obetalda avgifter av studielån. Låg inkomst innebär en betydligt större risk för att få betalningsproblem än hög skuldsättning.

Det är inte rimligt att unga människor ska hamna i en skuldfälla för att de tidigare i sitt liv inte erbjudits obligatorisk skolgång på grundskolenivå. Det bör utredas hur detta kan förhindras.

Stockholm den 4 oktober 2011

Yvonne Andersson (KD)